

неподходяща за танцуване [Rice, 1996: 187-194].

Старият зурнаджийски стил като маниер на изпълнение се характеризира с *меко, мекамлийско, широко* свирене – зурнаджиите свирят легато, с морденти, в темпо модерато, обвързвайки изпълнението си с танцуването. В репертоарно отношение старият стил включва традиционна музика – главно български, по-малко турски и ромски фолклорни мелодии. През последните десетина години се налага нов, модерен стил, представители на който са млади свирачи, родени след 60-те години на XX в. Те свирят силово, неспокойно, остро, с пренадуване, предпочитан щрих е стакато, в темпа – колкото могат по-бързи и невинаги съобразени с възможността да се танцува. Репертоарът е хибриден, в него се срещат традиционни с модерни, местни със световни попмелодии, български песни с балкански етнопоп хитове, все по-голям дял имат *кючеците* и циганската музика. В речника на музикантите новият стил се свързва с *техника и бързина, с дразнене*. Наричат го *Ибрямско свирене* – епитет, отвеждащ към музиката на сватбарските оркестри и потвърждаващ асоциацията с опозицията народна-сватбарска музика.

Отстоявайки достойнствата на своя (предпочитания и изпълняван от тях) стил и критикувайки другия, зурнаджиите използват емически термини, които го характеризират естетически. От своите старият стил е маркиран положително с метафорите *разкошно звучащ, сладък, чиста, асъл турска или българска музика*; а новият – *по-звучен и силен, разнообразна музика, изсвирена с техника и бързина, по-сложна и по-красива*. Според критиците на стария стил той е *стар модел*, неподходящ за съвременна музика, скучен; а противниците на новия стил го определят като агресивен и некултивиран, с *диви зурни*, не музика, а *гюрултия*.

Индивидуални зурнаджийски стилове

Заедно с локалните характеристики, съществена норма в изграждането на зурнаджийско-тъпанджийския стил е музикалното поведение на свирача, който във всяко изпълнение проявява своята уникална способност да избира как да сътвори музиката. Чрез спонтанната енергия и свободния експеримент на музикантите се проявява тяхната автономност спрямо достъпната им локална музикалноформулна база. В момента на изпълнението зурнаджията става господар на тези музикални идиоми, той има свободата да ги избира, комбинира, развива (преобразува ги вариационно и импровизационно [Манолов, 1987: 118]). В този смисъл може да се твърди, че зурнаджийско-тъпанджийският инструментален стил не притежава веднъж завинаги дадено и неизменно битие, този изпълнителски стил е избор и решение на конкретни музиканти в конкретни изпълнителски ситуации.

Дори когато изпълнява традиционна музика, всеки зурнаджиия го прави по свой уникален начин. Някои от свирачите впечатляват с техническа виртуозност. Има музиканти, които се открояват с ярката си импровизаторска дарба. Други са изявени с топлотата на *макамлийското* си свирене. Трети демонстрират завидна интерпретативна артистичност.

Индивидуалният изпълнителски стил на зурнаджиите може да бъде разчитан в различни посоки. От една страна индивидуалният стил се проявява в спецификите на варирането, в структурната организация, фактурата, ритмиката, а от друга – в употребата на редица предпочитани от свирача технически прийоми, в характера на звукоизвличането, в апликатурата [Казанская, 1988: 86-87].